

Helsingfors/Mariehamn 13.2.2024**Nr 5/24****Hänvisning** Ålands lagtings skrivelse
24.1.2024, nr 12/2024.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om upphävande av landskapslagen om tillfällig skatt på vinster inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen, antagen av lagtinget 24.1.2024.**Landskapslagens huvudsakliga innehåll**

Genom landskapslagen upphävs den av lagtinget 29.5.2023 antagna landskapslagen om tillfällig skatt på vinster inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen. Nämnda landskapslag har inte bringats i kraft. Detta innebär att den tillfälliga skatten på vinster inom elbranschen som för räkenskapsåret 2023 uppbärs i riket inte kommer att uppbäras på Åland. Avsikten är att landskapslagen ska träda i kraft vid samma tidpunkt som den landskapslag som ska upphävas genom att beslut om ikraftträdande för de båda lagarna fattas samtidigt.

Lagstiftningsbehörigheten

I utlåtande nr 35/23 över den landskapslag som nu upphävs konstaterade Ålandsdelegationen inledningsvis att landskapslagen innebar att EU-förordningen (EU) 2022/1854 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna (nedan EU-förordningen) skulle genomföras på Åland på motsvarande sätt som i riket. Syftet med EU-förordningen är att minska elförbrukningen inom EU och de höga energiprisernas negativa effekter för konsumenterna. Syftet med EU-förordningen är också att ta itu med de anmärkningsvärt höga vinster som uppstår för vissa aktörer på energimarknaden och som inte beror på företagens egna extra insatser eller investeringar samt att omfördela dessa intäkter till förmån för konsumenterna som drabbas av de höga energipriserna. Genom den av lagtinget 29.5.2023 antagna landskapslagen valde landskapet att i

likhet med riksdagen genomföra EU-förordningen genom en landskapslag om tillfällig skatt som gällde vinster inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen. Till grund för sitt ställningstagande gällande lagstiftningsbehörigheten beaktade Ålandsdelegationen i utlåtandet för det första att syftet och de åtgärder som EU-förordningen reglerar är att betrakta som sådan näringsreglering som enligt självstyrelselagens 18 § 22 punkt hör till landskapets behörighet. För det andra konstaterade Ålandsdelegationen att de kriterier som genom långvarig och fast praxis har utvecklats för att avgöra om en skatt är en sådan näringskatt som avses i 18 § 5 punkten i självstyrelselagen var uppfyllda. Delegationen noterade även att det i samband med att ändringar gjorts i självstyrelselagen till följd av Finlands EU-anslutning och när ändringar införts för att trygga självstyrelsens deltagande i den nationella beredningen av EU-ärenden har framgått att fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan landskapet och riket i sig inte påverkas av EU-medlemskapet. Till den del en fråga med stöd av självstyrelselagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet är det självstyrelsens ansvar att genomföra gemenskapsrätten. Ett uttryckligt stadgande om detta har intagits i 59 b § i självstyrelselagen. Ålandsdelegationens slutsats var att delegationen med beaktande av självstyrelselagens stadganden inte fann att hinder för landskapslagens ikraftträdande skulle föreligga.

I utlåtande nr 877/2023 angav Högsta domstolen som sin slutsats om lagstiftningskompetensen att enligt landskapslagen i fråga skulle vissa i landskapslagen definierade energiföretag, alltså företag inom viss näringsverksamhet, betala tillfällig vinstskatt utöver den regelbundna inkomstskatten. Den tillfälliga vinstskatten var ägnad att beskatta denna energiverksamhet strängare än annan näringsverksamhet och den ersätter inte inkomstskatten. Till skillnad från EU-förordningen innehöll landskapslagen inga bestämmelser om fördelningen av marknadsintäkter som energiproducenterna får till energislutkunder. Därför och med hänvisning till det som domstolen i utlåtandet konstaterat om hur uppdelningen av lagstiftningskompetensen i fråga om skatter ska tolkas i självstyrelselagens system ansåg Högsta domstolen att landskapslagen gällde en näringskatt i den mening 18 § 5 punkten i självstyrelselagen avser. Således gällde landskapslagen angelägenheter som hör till landskapets lagstiftningskompetens.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Lampi, Leino-Sandberg och Siitari.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare